

و بَعْدَ أَيَّامٍ
ها، وَجَدْتُ.

فِي الْبَيْتِ اللَّهُمَّ، أَنْتَ الْقَادِرُ عَلَى طَلِبَتِي وَ تَعْلَمُ حَاجَتِي.
اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَ فَهْمًا وَ عِلْمًا.

إِلَهِي، إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ.

عَلَّقُوا كُلَّ قِسْمٍ فِي نَاحِيَةٍ مِنَ الْمَدِينَةِ
وَ أَنَا سَأُخْبِرُكُمْ *بِالنتيجة*.

وَ مَاذَا نَفْعَلُ نَحْنُ بِهَذِهِ الْأَقْسَامِ؟

إِدْبَحُوا خَرُوفًا* وَ قَسَمُوا
لَحْمَهُ إِلَى خَمْسَةِ أَقْسَامٍ.

وَ بَعْدَ أَيَّامٍ عَيَّنَ الرَّازِيُّ أَحْسَنَ مَكَانٍ لِإِنْبَاءِ الْمُسْتَشْفَى.

ذَهَبْتُ كُلَّ يَوْمٍ إِلَى نَوَاحِي *الْمَدِينَةِ وَ شَاهَدْتُ التَّغْيِيرَاتِ الْحَاصِلَةَ لِقِطْعِ
اللَّحْمِ. وَ وَصَلْتُ إِلَى هَذِهِ النَّتِيجَةِ أَنَّ
كُلَّ نَاحِيَةٍ يَفْسُدُ فِيهَا اللَّحْمُ مُتَأَخَّرًا*
أَحْسَنُ مَكَانٍ لِإِنْبَاءِ الْمُسْتَشْفَى.

فِي الْمَجْلِسِ الْإِسْتِشَارِيِّ
أَيُّهَا الْعَالَمُ الْجَلِيلُ، أَخْبِرْنَا عَنْ
سِرِّ تَعْلِيقِ اللَّحْمِ.

ضمیر کلمه‌ای است که به جای اسم می‌آید و از تکرار آن جلوگیری می‌کند.

«ضمیر» معمولاً جانشین
«اسم» می‌شود.

ض م پ ر

نام‌گذاری

در زبان عربی به اسم‌هایی مانند «هو»، «أنتما»، «نحن» و یا «ت» در «قَرَأْتُ» ضمیر می‌گوییم.
«ضمایر» یا به صورت مستقل در جمله به کار می‌روند و یا همراه کلمه‌ای دیگر می‌آیند.

بنابراین

ضمایر یا «منفصل» اند و یا «متصل».

ضمایر منفصل مرفوع

دانستیم که :

تصویر	ضمیر فارسی معادل	ضمیر	تصویر	ضمیر فارسی معادل	ضمیر
	تو	أَنْتَ		او	هُوَ
	تو	أَنْتِ		او	هِيَ
	شما	أَنْتُمَا		آن دو	هُمَا
	شما	أَنْتُمْ		آن‌ها	هُم
	شما	أَنْتُنَّ		آن‌ها	هُنَّ
متکلم					
	ما	نَحْنُ		من	أَنَا

ضمایر فوق همگی جزء ضمایر منفصل هستند.

تصویر	ضمیر فارسی	معادل
	اِیَّاهُ	اورا
	اِیَّاكَ	تورا
	اِیَّاكُمْ	شمارا
	اِیَّایَ	مرا

حالا بدانیم که :

غایب

مخاطب

مخاطب

متکلم

ضمایر فوق نیز تعدادی دیگر از **ضمایر منفصل** به شمار می آیند. (ضمیر منفصل منصوب)

اِیَّاهُ، اِیَّاهُمَا، اِیَّاهُمْ، اِیَّاهَا، اِیَّاهُمَا، اِیَّاهُنَّ،
 اِیَّاكَ، اِیَّاكُمَا، اِیَّاكُمْ، اِیَّاكِ، اِیَّاكُمَا، اِیَّاكُنَّ،
 اِیَّایَ، اِیَّایَا

حال به فعل های زیر توجه کنید:

امر	مضارع	ماضی
	يَكْتُبُ	كَتَبَ
	يَكْتُبَانِ	كَتَبَا
	يَكْتُبُونَ	كَتَبُوا
	تَكْتُبُ	كَتَبْتَ
	تَكْتُبَانِ	كَتَبْتَا
	يَكْتُبْنَ	كَتَبْنَ
	تَكْتُبِ	كَتَبْتِ
أَكْتُبُ	تَكْتُبِ	كَتَبْتِ
أَكْتُبَا	تَكْتُبَانِ	كَتَبْتُمَا
أَكْتُبُوا	تَكْتُبُونَ	كَتَبْتُمْ
أَكْتُبِي	تَكْتُبِينَ	كَتَبْتِ
أَكْتُبَا	تَكْتُبَانِ	كَتَبْتُمَا
أَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ	كَتَبْنَ
	أَكْتُبْ	كَتَبْتُ
	نَكْتُبْ	كَتَبْنَا

حروف قرمز رنگ در جدول بالا، ضمیر متصل فاعلی نامیده می شوند.

نکته ۱: در «كَتَبْتُ» ضمیر متصل فاعلی وجود ندارد. علامت «ت» نشانه مؤنث است.

نکته ۲: در «كَتَبْتَا» الف ضمیر متصل فاعلی است و علامت «ت» نشانه مؤنث است.

نکته ۳: در فعل هایی که حروف قرمز رنگ به کار نرفته است؛ ضمیر متصل فاعلی وجود ندارد.

در اینجا اصطلاحاً می گوئیم ضمیر مستتر وجود دارد. (در درس نهم با ضمیر مستتر به صورت کامل آشنا خواهید شد.)

«ضمیر»، گاه به صورت «بارز» همراه فعل

می آید و گاه به صورت «مستتر»

حال به تابلوی روبه‌رو نگاه کنیم :

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ ✓
 رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا ✓
 فَأَغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ ✓
 وَاظْمَلُوا... ✓

به ضمایر «کُم»، «نا» دقت کنیم.

این ضمایر همراه کدام یک از اقسام کلمه آمده‌اند؟

به خاطر بسپاریم که :

گروه دوم از ضمایر متصل، ضمایری هستند که به هر سه قسم کلمه (اسم، فعل، حرف) متصل می‌شوند. این گروه ضمایر متصل به هر سه قسم کلمه نامیده می‌شوند.

هنگام اتصال فعل به ضمیر «ی»، حرف «ن» (نون وقایه) میان آن دو آورده می‌شود.

نَصَرَ + ي ← نَصَرَنِي

به ضمایر متصل به هر سه قسم کلمه در جدول زیر توجه کنید :

ضمیر	معادل فارسی	ضمیر	معادل فارسی
هُ	ش - او را <small>(متصل به اسم) (متصل به فعل)</small>	كَ	ت - تو را
هَا	ش - او را <small>(متصل به اسم) (متصل به فعل)</small>	كَ	ت - تو را
هُمَا	شان - ایشان را	كُما	تان - شما را
هُم	شان - ایشان را	كُم	تان - شما را
هُنَّ	شان - ایشان را	كُنَّ	تان - شما را

«هُمَا»، «هُم»، «هُنَّ» هم در ضمایر منفصل وجود دارند و هم متصل. هُم طُلَّابٌ. هَذَا عَمَلُهُم.

«نا» در ضمیر متصل فاعلی و ضمایر متصل به هر سه قسم کلمه وجود دارد. معیار تشخیص کدام است؟

ي	م - مرا
نا	مان - ما را

تمارين

التدريب الأول

أكمل الفراغ:

هُم شَكَرُوا رَبَّهُمْ.
هَئِن شَكَرْتُمْ رَبَّهُمْ.

هُمَا شَكَرَا رَبَّهُمَا.
هُمَا شَكَرْتَا رَبَّهُمَا.

هُوَ شَكَرَ رَبَّهُ.
هِيَ شَكَرَتْ رَبَّهَا.

..... رَبَّكُمْ.
أَتَنْتَنَ رَبِّيَ.

..... تَشْكُرَانِ رَبِّيَ.
أَتُنْمَا رَبِّيَ.

أَنْتَ تَشْكُرُ رَبِّيَ
..... تَشْكُرِينَ رَبِّيَ.

..... رَبِّيَ
..... رَبِّيَ

.....
أَشْكُرَا رَبَّكُمَا.

أَشْكُرُ رَبَّكَ
..... رَبِّيَ

التدريب الثاني

أكمل الفراغ:

هو	ناجِحٌ.	هُمَا	ناجِحُونَ.
هي	ناجِحَةٌ.	هُمَا	ناجِحَتَانِ.
هو	مُجْتَهِدٌ.
.....

التدريب الثالث

صحّح الأخطاء في ترجمة العبارات التالية:

١- هُمْ مشغولونَ بمطالعةِ دروسِهِمْ و نَحْنُ نُنْفَكِّرُ فِي الامْتِحَانِ.

ما سرگرم مطالعه درس هایمان هستیم و آنها به امتحان فکر می کنند.

٢- أَنْتُمْ تَتَعَلَّمُونَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ لِأَنَّهَا لُغَةُ الْقُرْآنِ.

آنها زبان عربی را فرا می گیرند، چون زبان قرآن است.

٣- ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾

امروز دین را برای شما کامل کردم، و نعمت را بر شما تمام کردم.

التدريب الرابع

أكتب الكلمات التالية مع ضمير «الياء»:

عَلَّمَ مَعَلَّمَ يَنْصُرُ بِ أَكْرَمَ قَلَّمَ

□ «ضمیر» یکی از اجزای اصلی جمله است. در تشخیص انواع ضمیر و ترجمه صحیح هریک، دقت کنیم.

□ در تشخیص مرجع ضمائر غایب بسیار دقت کنیم.

اشکالات ترجمه متن زیر را اصلاح کنید.

الْخُلُقُ الْحَسَنُ

لَمَّا قَرَّبَ النَّبِيُّ (ص) مِنَ الْمَدِينَةِ؛ أَخَذَ النَّاسُ زِمَامَ النَّاقَةِ. فَقَالَ النَّبِيُّ (ص): أَيُّهَا النَّاسُ، أُشْرِكُوا النَّاقَةَ فَهِيَ مَأْمُورَةٌ، فَعَلَى بَابِ دَارٍ مَنْ وَقَفَتْ فَأَنَا عِنْدَهُ.

خلق نیکو

وقتی که پیامبر (ص) از مدینه دور شد، مردم افسار شتر را گرفتند. پیامبر (ص) گفت: ای مردم، شتر را ترک نکنید زیرا مأمور است. بر در خانه هر که نشست من نزد او هستم.

فَهُمْ تَرَكَوا زِمَامَهَا وَهِيَ ذَهَبَتْ فِي مَسِيرِهَا. بَعْدَ سَاعَةٍ دَخَلَتْ الْمَدِينَةَ فَوَقَفَتْ عَلَى دَارِ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ وَهُوَ كَانَ أَفْقَرَ النَّاسِ فِي الْمَدِينَةِ.

ایشان افسارش را رها کردند و شتر به راه خودش رفت و بر در مغازه ای ایوب انصاری ایستاد و او از مردم فقیر مدینه بود.

تَحَسَّرَ النَّاسُ وَانْقَطَعَتْ أَمَالُهُمْ.

مردم حیرت کردند و آرزویشان قطع شد. (بر باد رفت)

الف

نوع ضمایر مشخص شده در آیات زیر را تعیین کنید، سپس ترجمه آیات را کامل نمایید.

(حمد / ۴)

۱- ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

تنها را می پرستیم و تنها از یاری می جویم.

(یوسف / ۳)

۲- ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ﴾

..... نیکوترین سرگذشت را بر حکایت می کنیم.

(بقره / ۲۱)

۳- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾

ای مردم، پروردگار را که را آفریده است، پرستش کنید.

ب

کدام آیه درباره مفهوم زیر سخن می گوید؟

«گوش فرا دادن به قرآن هنگام تلاوت این کتاب آسمانی»

(أعراف / ۲۰۴)

﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

(إسراء / ۹)

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

(طه / ۲)

﴿مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى﴾
